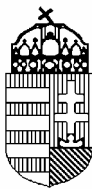

Országos Atomenergia Hivatal

a

NUKLEÁRIS BIZTONSÁGI SZABÁLYZATOK

1. sz. kötetéhez tartozó

1.12. sz. Irányelv

**Atomerőművi blokk és rendszerelemek
használatba vételének engedélyezési
dokumentációja**

Verzió száma:

2.

2000. július

ELŐSZÓ

Az 1996. évi CXVI. törvény, az új atomtörvény 1997. június 1-én lépett hatályba, amivel elkezdődött az új nukleáris biztonsági szabályozási rendszer bevezetése. Ez a rendszer a törvény végrehajtását szolgáló jogszabályok kiadásával és hatályba lépésével válik teljessé és kerülhet a gyakorlatban alkalmazásra. A nukleáris biztonság szabályozási rendszerének hierarchiája a következő:

1. A legfelső szintet az *atomtörvény* képviseli.
2. A következő szintet alapvetően a törvény végrehajtására kiadott *két kormányrendelet* alkotja. A 87/1997. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) jogállását, míg a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet az OAH nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben lefolytatott eljárásainak általános szabályait határozza meg.
3. A jogi szabályozás harmadik szintjének a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet mellékleteit, az öt nukleáris biztonsági szabályzatot lehet tekinteni, melyek közül négy az atomerőművekre, az ötödik pedig az oktató és kutató atomreaktorokra szabja meg a konkrét nukleáris biztonsági követelményeket. Ezekről a követelményektől eltérni csak a kormányrendeletben foglaltak szerint lehet. A jogszabályban elrendelt kötelező szabványok alkalmazására, a velük kapcsolatos felmentések beszerzésére vonatkozó más, miniszteri rendeletekben foglalt előírásokat szintén be kell tartani.
4. Azt, hogy a szabályzatokban meghatározott követelmények teljesítésére milyen módszert ajánl az eljáró hatóság, a szabályozás következő szintje, az egyes szabályzatokhoz kapcsolódó *irányelvek* tartalmazzák. Ezeket az irányelveket az OAH főigazgatója adja ki, és a tapasztalatok felhalmozódásával időszakosan módosításra és újra kiadásra kerülnek. Az irányelvektől történő eltérés esetén - ami megengedett - bonyolultabb tevékenységet igényel az ügyek elbírálása, ami az ügyintézési idő növekedéséhez vezethet. Ezért a hatóság az irányelvekben foglalt ajánlások minél teljesebb követését ösztönzi és támogatja.
5. A leírt általános jellegű szabályozásokon túlmenően *egyedi hatósági előírások, állásfoglalások* is vonatkozhatnak konkrét berendezésekre, tevékenységekre, eljárásokra. Ezek körébe tartozik *mértékadó szabványok* meghatározása is.
6. A felsorolt szabályozásokat magától értetődően kiegészítik az engedélyesek, illetve más, a nukleáris energia alkalmazásában közreműködő szervezetek (tervezők, gyártók, stb.) belső szabályozási dokumentumai, amelyeket a minőségbiztosítási rendszerükkel összhangban készítenek és tartanak karban.

Az irányelvek alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja-e. Az aktuális érvényes irányelveket az Internet <ftp://www.haea.gov.hu/jogszabalyok/> cím alatt az irányelvek.zip állományban találja meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	2
1.1. Az irányelv tárgya	2
1.2. Az irányelv célja	2
1.3. A vonatkozó jogszabályok és előírások	3
2. A HASZNÁLATBAVÉTELI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS	5
2.1. A használatbavételi engedélyezési eljárás célja	5
2.2. A használatbavételi engedélyezési eljárás lépései	5
2.3. A használatbavételi engedélykérelem megalapozására vonatkozó általános ajánlások	6
2.4. Új létesítmény használatbavételi engedélyének megalapozása	7
2.4.1. <i>Dokumentáció jegyzék</i>	7
2.4.2. <i>A kivitelezésben résztvevők és minősítésük</i>	7
2.4.3. <i>Talajmechanikai szakvélemény</i>	7
2.4.4. <i>A szakhatósági nyilatkozatok</i>	8
2.4.5. <i>Kivitelezői és minőségbiztosítási nyilatkozat</i>	8
2.4.6. <i>Műszaki leírás</i>	8
2.4.7. <i>Tervrajzok</i>	8
2.4.8. <i>Szerkezeti és egyéb számítások</i>	9
2.4.9. <i>Minőségbiztosítás</i>	9
2.4.10. <i>Üzemelés közben végzendő szerkezeti ellenőrzések terve</i>	9
2.4.11. <i>Leszerelés terve</i>	9
2.5. Az üzemelő atomerőműben meglévő építmények, szerkezetek biztonsággal összefüggő átalakítási, felújítási, helyreállítási és bővítési munkáinak elvégzése után szükséges használatbavételi engedély megalapozása	9

1. BEVEZETÉS

Az 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról és a 108/1997. (VI. 25.) Kormányrendelet az Országos Atomenergia Hivatal eljárásáról a nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben szerint az atomerőművi építmények építése, átalakítása, felújítása, helyreállítása, bővítése után a használatba vételükhöz, rendeltetéstől eltérő használatukhoz az OAH NBI (továbbiakban: Hatóság) által kiadott használatbavételi engedély szükséges.

A használatbavételi engedély - a jogszabályokban előírt egyéb engedélyek megléte és az engedélyben meghatározott feltételek teljesülése esetén - a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet 1. számú mellékleteként kiadott NBSZ 1. kötet 5.001. pontjában definiált építmények építését, felújítását, helyreállítását, átalakítását, bővítését, továbbá építészeti szerkezet építését, gyártását, behozatalát, elkészítését, szerelését, felújítását, helyreállítását, átalakítását, korszerűsítését és bővítését követő használatára jogosít fel.

A használatbavételi engedély hatályát, érvényességét valamint a kiadására vonatkozó kérelem tartalmi követelményeit az NBSZ 1. kötet 5.3. része határozza meg.

Jelen dokumentum a NBSZ 1. kötet 5.3. részében előírt követelmények teljesítésének módjára vonatkozó irányelveket fogalmazza meg.

1.1. Az irányelv tárgya

Jelen irányelv a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdés szerinti használatbavételi engedély megadására vonatkozó kérelem megalapozásához fogalmaz meg ajánlásokat. Jelen irányelvnek nem tárgya a fent hivatkozott rendeletben megjelölt egyéb engedélyfajták megadására vonatkozó kérelem megalapozásához szükséges dokumentumok köre.

1.2. Az irányelv célja

Jelen irányelv célja, hogy - ajánlásokat adva az használatbavételi engedélyezési dokumentáció összeállításához - egyértelművé tegye a használatbavételi engedélykérelem megalapozásával kapcsolatos hatósági elvárásokat, és ezzel elősegítse a jogszabályban előírt engedélyezési eljárás lefolytatása során az érvényes előírásokban meghatározott nukleáris biztonsági kritériumok teljesülésének és az alkalmazott műszaki megoldásoknak a nukleáris biztonság szempontjából történő felülvizsgálatát.

1.3. A vonatkozó jogszabályok és előírások

- 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól,
- 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról,
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
- 1996. évi LVIII. törvény a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról,
- 1996. évi XXXI. Törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról,
- 108/1997. (VI. 25.) KR. az Országos Atomenergia Hivatal eljárásáról a nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben,
- 30/1994. (X. 6.) KTM rendelet egyes környezetvédelmi és építésügyi nemzeti szabványok kötelezővé nyilvánításáról,
- 157/1997. (IX. 26.) KR. az építészeti-műszaki tervezési jogosultság általános szabályairól,
- 158/1997. (IX. 26.) KR. az építési műszaki ellenőri tevékenységről,
- 159/1997. (IX. 26.) KR. az épített környezet alakításával és védelmével kapcsolatos műszaki szakértői tevékenység gyakorlásának általános szabályairól,
- 213/1997.(XII. 29.) KR a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék tároló biztonsági övezetéről,
- 241/1997. (XII. 19.) KR. az építésügy körébe tartozó tevékenységek ellátásához szükséges hatósági nyilvántartások létesítésének és működésének feltételeiről,
- 253/1997. (XII. 20.) KR. az országos településrendezési és építési követelményekről,
- 32/1997.(XI. 19.) KTM az építészeti-műszakit tervezési jogosultság részletes szabályairól,
- 38/1997. (XII. 18.) KTM-İKIM együttes rendelet: az építésügy körébe tartozó szakértői tevékenység gyakorlásának részletes szabályairól,
- 39/1997. (XII. 19.) KTM-İKIM együttes rendelet: az építési célra szolgáló anyagok, szerkezetek és berendezések műszaki

Atomerőművi blokk és rendszerelemek használatba vételének engedélyezési dokumentációja

követelményeinek és megfelelés igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól,

- 40/1997. (XII. 21.) KTM rendelet: az építésügyi hatósági kötelezési eljárásról,
- 43/1997. (XII. 29.) KTM rendelet: az építésügyi bírságról,
- 45/1997. (XII. 29.) KTM rendelet: az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeiről,
- 46/1997. (XII. 29.) KTM rendelet: az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról,
- 47/1997. (XII. 29.) KTM rendelet: az építésügyi és műemlékvédelmi hatósági ellenőrzés részletes szabályairól,
- 48/1997. (XII. 29.) KTM rendelet: az építés-felügyeleti ellenőrzési eljárásról,
- 72/1996. (V. 22.) KR. a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról,
- 115/1996. (VII. 24.) KR. a tűzvédelmi hatósági jogkörökről,
- 196/1996. (XII. 22.) KR. a mentésben való részvétel szabályairól, a polgári védelmi szakhatósági jogkörökről és a miniszterek polgári védelmi feladatairól,
- 234/1996. (XII. 26.) KR. az Országos Vízügyi Főigazgatóság, valamint a vízügyi igazgatóságok feladat és hatásköréről,
- 47/1997. (VIII. 26.) BM rendelet: az atomenergia alkalmazásával összefüggő rendőrségi feladatokról,
- 23/1995. (VII. 12.) FM rendelet az állategészségügyi és élelmiszer ellenőrző állomásokról
- 24/1995. (VII. 12.) FM rendelet a növényegészségügyi és talajvédelmi állomásokról,
- 62/1997. (XI. 26.) IKIM rendelet: a földtani és bányászati követelmények a nukleáris létesítmények és a radioaktív hulladék elhelyezésére szolgáló létesítmények telepítéséhez és tervezéséhez,
- 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

2. A HASZNÁLATBAVÉTELI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS

Az engedélyezési eljárás lefolytatása az érvényben levő előírásokban meghatározott nukleáris biztonsági kritériumok teljesülésének biztosítása érdekében történik az atomerőmű biztonsági osztályba sorolt építményei és szerkezetei építését, felújítását, helyreállítását, átalakítását, bővítését, valamint szerkezetei gyártását, behozatalát, szerelését követően, az engedélyes kérelmére történik.

Az engedélyezési eljárás folyamata általánosan a biztonsági követelményekből eredő biztonsági előírások betartásának felülvizsgálatát jelentő tevékenységek sorozatából áll.

Az engedély hatályát és érvényességét az NBSZ 1. kötet 5.3.1. részében foglaltak figyelembe vételével a Hatóság állapítja meg.

2.1. A használatbavételi engedélyezési eljárás célja

Az engedélyezési eljárás célja, hogy - a független állami felügyelet részeként - az érvényben levő előírások teljesülését az engedélyezési eljárás során a Hatóság megvizsgálja. A Hatóság eljárásának célja továbbá, hogy csak a nukleáris biztonsági követelményeknek megfelelő konstrukciók, eljárások, módszerek, technológiák kerüljenek alkalmazásra az építés, felújítás, helyreállítás, átalakítás, bővítés, szerkezet gyártása, építése, behozatala, szerelése során, megfelelő minőségbiztosítás mellett.

2.2. A használatbavételi engedélyezési eljárás lépései

Az építmény elkészülte után az Engedélyes helyszíni bejáráson, vagy megkeresés útján kéri az illetékes szakhatóságok használatbavételhez való hozzájárulását.

Amennyiben az Engedélyes a szakhatóságoktól a helyszíni bejárás megtartását kéri, a meghívót az OAH NBI részére is megküldi 8 munkanappal a bejárást megelőzően.

Az OAH NBI esetileg dönt a bejáráson való részvételtől.

Az Engedélyes külön hatósági nyilatkozat nélkül ideiglenes használatbavételi engedélyt kap amennyiben az összes szakhatóság a használatba vételhez hozzájárul. A hozzájárulásokat OAH NBI felé kell benyújtani. Amennyiben valamelyik szakhatóság a hozzájárulását feltételhez köti az ideiglenes használatba vételi engedély a feltétel teljesülésének az OAH NBI felé benyújtott igazolása után érvényes. Az ideiglenes használatba vételi engedély

legfeljebb a helyszíni bejárást vagy a megkeresés útján beszerzett érvényes szakhatósági hozzájárulások benyújtását követő 60 napig érvényes (az ügyintézési határidővel együtt). Az ideiglenes használatba vételi engedély érvényességének időtartama alatt meghosszabbítható az Engedélyes használatbavételi engedély iránti kérelem benyújtása késedelmének igazolása mellett. Az ideiglenes használatba vételi engedély érvényességének lejártja után az OAH NBI az építmény használatát megtiltja.

Az Engedélyes a használatbavételi engedély iránti kérelmét jelen irányelvben rögzített tartalmi követelményeket kielégítő dokumentáció, és érvényes szakhatósági hozzájárulások birtokában nyújtja be.

Az OAH NBI az engedélykérelem benyújtását követően a használatba vételről határozatot hoz.

Az építmény a használatbavételi engedély birtokában vehető használatba.

2.3. A használatbavételi engedélykérelem megalapozására vonatkozó általános ajánlások

Az atomerőmű Engedélyesének feladata és felelőssége, hogy a dokumentáció tartalma - az eljárás céljaként megfogalmazottak szem előtt tartásával - biztosítsa a nukleáris biztonsági követelmények teljesülése egyértelmű elbírálásának lehetőségét a Hatóság számára.

A Hatóság rendelkezésére kell bocsátani minden olyan, az engedélyezésre benyújtott kérelemmel kapcsolatos hiteles információt tartalmazó, a kérelem elbírálásához szükséges dokumentumot, mely az érvényben lévő előírások által meghatározott nukleáris biztonsági követelmények teljesülését bizonyítja.

A tényállás tisztázása érdekében a Hatóság a dokumentáció kiegészítését rendelheti el. Ez minden esetben a körültekintő és megalapozott döntés érdekében történik. A felhasznált előírásokat - a hivatkozás helyén - minden esetben pontosan meg kell adni.

"A ... használatbavételi engedélykérelem mellékletét képező dokumentációt a kérelmezőnek magyar nyelven, a változtatások könnyű kezelését és követhetőségét biztosító formában 4 példányban kell benyújtania."

"A melléklet a Hatósággal egyeztetett szövegszerkesztői környezetben, korszerű adathordozón is beadható, de ebben az esetben biztosítani kell az adathordozón levő információk megváltoztathatatlanságát, illetve a korszerű adathordozón levő információt 3 példányban kinyomtatva is be kell nyújtani a Hatósághoz." (NBSZ 1. kötet 5.022., 5.023. pontok.)

A hatósági kompetenciát érintő módosítás esetén az NBI államigazgatási eljárás keretében határoz annak engedélyezéséről.

2.4. Új létesítmény használatbavételi engedélyének megalapozása

Új atomerőmű, vagy meglévő atomerőmű új blokkal vagy új létesítménnyel történő bővítése esetén az NBSZ 1. kötet 5.001. pontjában definiált építmények és szerkezetek használatbavételi engedélyezése az NBSZ 1. kötet 5.006. pont szerint az üzembe helyezési engedélyezési eljárásban – NBSZ 2.3. fejezet - történik.

Új létesítmény esetében a használatbavételi engedélykérelemmel benyújtandó dokumentációnak az NBSZ 1. kötet 2. fejezetében foglaltakon kívül a következőkben felsorolt dokumentumokat is tartalmaznia kell, melyek tartalmával kapcsolatos kívánalmak, magyarázatok szintén az alábbiakban kerültek megfogalmazásra.

2.4.1. Dokumentáció jegyzék

Dokumentáció jegyzéket kell készíteni annak érdekében, hogy a benyújtott dokumentáció kötetei, fejezetei, alfejezetei és mellékletei egyértelműen azonosítható módon hivatkozzanak, az eljárás során hivatkozhatók, a későbbiekben szükségessé váló módosítások megfelelően dokumentálhatók legyenek.

A változások nyilvántartására következetes jelölésrendszert kell alkalmazni. A rajzmódosításokat a módosított terveken, a szövegmódosításokat a szövegben az eredeti dokumentum részekről jól megkülönböztethető módon kell szerepeltetni.

2.4.2. A kivitelezésben résztvevők és minősítésük

A kivitelezésben résztvevők és feladatmegoszlásuk felsorolása, valamint jogosultságuk igazolása szerepeljen ebben a fejezetben.

2.4.3. Talajmechanikai szakvélemény

Amennyiben a kivitelezés során újabb vizsgálatok váltak szükségessé, az építési engedélyhez készült talajmechanikai szakvéleményt ki kell egészíteni azok eredményeivel, és ezt a dokumentációhoz kell csatolni. Ha ilyen vizsgálatok nem készültek, akkor nem szükséges talajmechanikai szakvélemény benyújtása.

2.4.4. *A szakhatósági nyilatkozatok*

Az építési engedélyezési eljárás során hozzájárulást adó szakhatóságok nyilatkozatát kell beszerezni vagy a helyszíni bejárás során, vagy megkeresés útján.

2.4.5. *Kivitelezői és minőségbiztosítási nyilatkozat*

A dokumentum tartalmazza az építési munkát irányító felelős műszaki vezető nyilatkozatát arról, hogy az építési munkák a Hatóság által jóváhagyott dokumentáció szerint történtek, a minőségbiztosítási programban előírtak teljesültek.

Mellékelni kell még az Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Rt. (ÉMI Rt.) nyilatkozatát.

2.4.6. *Műszaki leírás*

Be kell mutatni, hogy mennyire sikerült az építményt ill. szerkezetet a biztonsági előírásoknak megfeleltetni. Ennek keretében az építményre illetve szerkezetre kiadott legutóbbi építési engedély (engedélymódosítás) szerinti tervdokumentációtól való, nem építési engedélyhez kötött eltérések műszaki leírását kell megadni. Le kell írni az eltérések rövid indoklását is. Amennyiben építési engedélyhez kötött eltérések is történtek, azt külön jelezni kell az okok ismertetésével, továbbá annak megindokolásával, hogy miért nem került sor újabb építési engedélykérelem (vagy az engedély módosítására vonatkozó kérelem) benyújtására. Ebben az esetben az eltérések ismertetésére vonatkozó követelmények megegyeznek az 1.11. számú irányelv 2.5.2.7. pontjában szereplő követelményekkel.

A fizikai, kémiai, biológiai hatásoktól védő épületszerkezetek nyomás-, szilárdsági-, szivárgáspróba terveiben meghatározott próbák elvégzése során kapott eredményeket ismertetni kell. A dokumentációban rögzíteni kell a próbák eredményeinek értékelését is az elfogadhatósági kritériumok alapján (hőmérséklet, feszültség, repedés, szivárgás stb.).

2.4.7. *Tervrajzok*

Tervrajzokat csak a létesítmény kivitelezés során megváltozott részleteiről szükséges mellékelni a kivitelezett állapotnak megfelelően, egyértelműen megjelölve a módosított elemeket úgy, hogy mind az eredeti, mind a módosítás tisztán felismerhető legyen.

2.4.8. *Szerkezeti és egyéb számítások*

Csak a kivitelezés során tett módosítások szilárdsági igazolását kell a számításokkal bemutatni, kimutatva a módosulás által érintett szerkezetek igénybevételének és teherbírásának változásait.

2.4.9. *Minőségbiztosítás*

A minőségbiztosítási terv szerint végrehajtott kivitelezési, ellenőrzési és egyéb tevékenységek során keletkezett - az engedélyezési eljárásban, vagy más előírásokban meghatározott - dokumentumokat kell benyújtani.

2.4.10. *Üzemelés közben végzendő szerkezeti ellenőrzések terve*

El kell dönteni, hogy a kivitelezés alatti módosítások miatt szükséges-e az ellenőrzési terv átdolgozása, és csak átdolgozás, módosítás esetén kell mellékelni a kivitelezett állapotnak megfelelően aktualizált, csak az eltéréseket tartalmazó ellenőrzési terveket. Ha nem történt módosítás, akkor nem szükséges a fejezet elkészítése.

Az ellenőrzési tervek kidolgozására vonatkozó követelmények megegyeznek az 1.11. számú irányelv 2.5.2.11. pontjában szereplő követelményekkel.

2.4.11. *Leszerelés terve*

A leszerelésre (leállításra) készített tervet ki kell egészíteni a kivitelezés során tett módosításokkal, a tervre jelen irányelv előírásai értelemszerűen vonatkoznak.

2.5. Az üzemelő atomerőműben meglévő építmények, szerkezetek biztonsággal összefüggő átalakítási, felújítási, helyreállítási és bővítési munkáinak elvégzése után szükséges használatbavételi engedély megalapozása

Üzemelő atomerőműnél az NBSZ 1. kötet 5.001. pontjában definiált építmények és szerkezetek átalakítási, felújítási, helyreállítási és bővítési munkáinak elvégzése után a használatbavétel engedélyezése, amennyiben e tevékenységeknek biztonsági hatásai vannak, átalakítási engedélyezési eljárásban a használatbavételi engedély kiadásával történik.

A dokumentációnak az NBSZ 1. kötet 4. fejezetében foglaltakon kívül a jelen irányelv 2.4.1.-2.4.11. pontjai szerint készült fejezeteket is tartalmaznia kell. A Műszaki leírás rész kidolgozásánál azonban az 1.11. számú irányelv 2.5.2.7. pontjában rögzített követelmények helyett az említett irányelv 2.6.2.7. pontja szerinti követelményeket kell figyelembe venni.